

Літаратура і Мастацтва

Год выдання 36-ы
№ 70 (2224)
верасіня 1967 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

ДНІ КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА БЕЛАРУСІ Ў МАСКВЕ

РАДАСНЫЯ, БРАТЭРСКІЯ СУСТРЭЧЫ

На Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі краіны і верасія панавала незвычайнае ажыўленне — усесаюзная школа перадавога вопыту прымала пасланцоў Беларускай ССР, удзельнікаў Дзён культуры і мастацтва ў Маскве.

У павільёне «Савецкі друк» адбылася сустрэча наведвальнікаў з беларускімі пісьменнікамі. На сустрэчу прыйшлі Іван Шамякін, Янка Брыль, Сяргей Грахоўскі, Мікола Аўрамчык, Аляксандр Русецкі, Пятрусь Махаль, Іван Грамовіч, Ніл Гілевіч, Данута Бічаль-Загнетава, а таксама рускія пісьменнікі, якія працуюць над перакладамі беларускіх аўтараў — старшыня секцыі беларускай літаратуры Саюза пісьменнікаў СССР Яўген Мааляў, Валодзіцкі Карчагін і Рыгор Курань.

У цэнтральнай зале павільёна «Савецкі друк» разгорнулася вялікая экспазіцыя беларускіх кніг.

А побач у павільёне «Савецкая культура» гучыць беларуская песня. Сюды на сустрэчу з масквічамі прыйшлі беларускія кампазітары, заслужаныя дзеячы мастацтваў БССР Уладзімір Алоўнікаў і Юрыі Семаняка. Яны расказалі аб сваёй творчасці, паказалі прысутным свае творы. Іх выканалі пад акампамент перадавога аранжэра Дзён культуры і мастацтваў БССР Паліна Дружына і Аркадзь Саўчанка, саліст тэатра оперы і балета Анатоль Божаў, салісты Беларускага радыё і тэлебачання Маргарыта Шаўчук і Юрыі Смірноў.

Гаспаля павільёна «Народная асвета» былі міністр асветы БССР Р. Кісялёў, дырэктары сярэдніх школ № 1 горада Брэста Н. Штывава, Іванская Школа Мінскай вобласці В. Ігнатюк, намеснік начальніка Палітуправлення Беларускай ваеннай акругі генерал-маёр авіяцыі А. Анціпаў, аднаго са сакратараў Рэспубліканскага савета ветаўнавай ваіны, генерал-лейтанант адстаўкі І. Жыгараў, Герой Саўецкага Саюза Р. Мачулінскі, І. Захараў, работнік міністэрства асветы рэспублікі.

У гэтым павільёне адбыўся ўсесаюзны семінар-сустрэча, прысвечаны ваенна-патрыятычнаму выхаванню школьнікаў. З вялікай цікавасцю ўдзельнікі семінара праслухалі выступленні прадстаўнікоў Беларусі.

Сустрэчы з дзецьмі навуцы і культуры, спецыялістамі народнай гаспадаркі БССР адбыліся і ў іншых павільёнах ВДНГ.

У вялікай кінназале і Доме культуры ВДНГ з раніцы дэманстраваліся мастацкія, навукова-папулярныя і краўніцка-дакументальныя фільмы беларускіх кінастудыі.

Мноства наведвальнікаў у рэстаране «Падкова», дзе дэманструюць сваё кulinарнае майстэрства майстры мінскага рэстарана «Беларусь».

У другой палове дня тысячы наведвальнікаў Выхадзілі дасягненняў народнай гаспадаркі БССР накіраваліся да цэнтральнай эстрады — месца ўрачыстасцей і масавых святаў. Тут на фланговым узроўні чырвоная-зялёная флага БССР, выступаюць вельізарныя паючы нацыянальнымі арыянтамі.

На выстаўку прыйшла дэлегацыя Беларускай ССР, узначальваемая сакратаром Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі С. Платовічам.

Паток наведвальнікаў усё павялічваецца. Лі ўзыходу іх сустракаюць юныя і дзівачныя, апраўданы ў нацыянальным касцюмамі. Яны частуюць іх духмянай беларускай антонаўкай, запрашаюць на свята да 17.00. Па радыё гучыць знаёмая мелодыя пазыўня: «Радзіма мая дарагая...» і адрозж вельізарная эстрада расквешвае на яркіх фарбах нацыянальных касцюмаў удзельнікаў свята.

Прысутныя глядачы сустракаюць пасланцоў з брашай Беларускай працяглым апладысмантам.

Намануат Павел Бялеў спрод беларускіх артыстаў. Фота Ул. ЛУПЯКІ, (БЕЛТА).

Ад імя дырэцыі выстаўкі эн вшыне дэлегацыю БССР з паспяховым правядзеннем Дзён культуры і мастацтва і адкрыццём нацыянальнага свята БССР на ВДНГ. Дэлегацыі ўручацца памятнымі залатымі медалі выстаўкі.

На эстраду выбягалі дзеці і дораста гасцям букеты кветак. Са словамі у адказ выступіў намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР І. Клімаў.

І верасія Пасланцоў Саўецкай Беларусі, удзельнікаў Дзён культуры і мастацтва рэспублікі ў Маскве прымалі работнікі Дзяржплана СССР.

Да адказу запобуена вялікая зала Дзяржплана СССР. Гарачымі апладысмантам сустракаюць прысутныя дэлегацыю Беларусі, дзеячоў навуцы і культуры.

Цэпца сустраканца прысутныя выступленне сакратара ЦК КП Беларусі С. Платовіча. Эн перадае супрацоўнікам Дзяржплана сардэчнае прывітанне і сярбюскія паказанні ад працоўных рэспублікі.

Уважліва слухалі прысутныя выступленне намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР, Старшыні Дзяржплана СССР М. Байкава. Эн адзначыў, што дасягненні Беларускага народа захаляюць усіх саўецкіх людзей. Мне неаднаразова даводзілася бываць у слаўнай рэспубліцы, завіў прамоўца. Але кожны раз, калі зноў прыязджаю ў Мінск і іншыя гарады гераічнага краіна, захаляюцца тымі вельізарнымі зменамі, якія адбываюцца тут літаральна на вачах.

І верасія ў Крамлёўскім тэатры пачаў сваю творчую спадарожнасць у сталіцы Радзімы Беларускай дзяржавы драматычны тэатр імя Яні Купалы. Масквічам быў паказан спектакль па п'есе А. Маўзона «Канстанцін Заслонаў».

Перапоўнена была ўвечары І верасія зала хронікі буніёншата маскоўскага кінатэатра «Рэсія». Масквічы сустракаліся тут з дзецьмі Беларускага дакументальнага кіно і тэорам іх новага фільма «Арліная крыніца».

Фільм расказвае пра цяжкі, але шчаслівы лёс людзей, якія ў банк і працы праславілі цыцу Аліну. Гэта дакументальны аповесць не толькі пра беларусаў, могіла яе героі — масквічы. Ёсць у ёй і кадры, прысвечаныя Іспаніі, іе слаўнаму сыну Рубену Ібаруры. Інтэрнацыянальнай саўдзярнасці камуністаў усіх краін.

Калі рэжысёр фільма В. Сукманав, расказаўшы пра каршыню, прадставіў глядачам групу Іспанскіх камуністаў на чале з членам ЦК Кампартыі Іспаніі Луісам Балагерам і героём фільма генерал-маёра А. Сяргеева, венага лётчыка М. Пляца, маскоўскага інжынера А. Озерава, зала выбухнула буррай апладысмантам.

У Цэнтральным Доме літаратуры адбыўся вялікі вечаар, прысвечаны беларускай саўецкай літаратуры. У гасці да мас-

квічоў прыйшлі І. Шамякін, П. Броўка, Я. Брыль, І. Гірамовіч, М. Аўрамчык, А. Русецкі, А. Вярцінскі, Н. Гілевіч, В. Караткевіч, Д. Бічаль-Загнетава, П. Махаль.

З гарачымі словамі прывітання звярнуўся да іх сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў СССР Л. Собалеў.

Затым С. Грахоўскі расказаў маскоўскім колегам аб шляхах развіцця беларускай саўецкай літаратуры, аб новых творчых поспехах сваіх сабратоў па іеру, аб творах, прысвечаных 50-годдзю Саўецкай улады.

Народны артыст Саўецкага Саюза М. Цароў з вялікім удзімам прачытаў верш Яні Купалы «Дзень добры, Масква» ў перакладзе М. Ісакоўскага. Яго выступленне паслужыла як бы прамогам да паказу твораў літаратуры Беларусі. Адзі за адным чыталі паэты свае вершы. Натхнёнае беларускае слова расказала масквічам аб любові паэтаў да роднай зямлі, апаленай войнамі, якая выхавала мужных і працавітых людзей, што зрабілі іе краем ішчасця і творчай працы.

Прадстаўнікі пісьменніцкай арганізацыі Беларусі паднеслі ў дар Саюзу пісьменнікаў СССР партрэты Яні Купалы і Якуба Коласа.

З верасія лётчыкі Ваенна-паветраных сіл па-брацку прымалі дэлегацыю Беларускай ССР. Нядзельны дзень з'явіўся вялікім святам і для абаронцаў паветраных рубіжоў нашай Радзімы, і для гасцей з Беларусі.

Асабліва цікавай была экскурсія па аэрадрому. Гасцям былі паказаны авіяцыйная тэхніка, першаснае ўзброенне, рыштункі палётаў.

Беларускія сярбы наведлі таксама казарму, дзе ў спісе асабовага саставу часткі навічна залічана імя Героя Саўецкага Саюза гвардыі лейтананта Е. Міхайлава, які загінуў смерцю храбро і ў гады мінулай ваіны. Эн мужна змагаўся з нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў блакітных прасторах Беларусі, грыві іх танкі і артылерыйскія ўстаноўкі. Барожы снарад прабыў і ен паўтары бесмяротны подзвіг капітана Гасталы, накіраваў сваю палючыню машыну на чыгуначную станцыю.

Ушанаваць памяць саўецкага патрыёта прыйшлі сакратар ЦК Кампартыі Беларусі С. Платовіч і намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР І. Клімаў. Яны ўсклалі на локак праслаўленага сына рускага народа букет жытня кветак. На яго чырвонай шаўковай стужцы слова: «Герою Саўецкага Саюза Е. В. Міхайлаву — ад дэлегацыі Беларускай ССР».

У другой палавіне дня ў Доме афіцэраў адбылася сустрэча авіятараў Маскоўскай ваеннай акругі з пасланцамі Беларускага народа. Іад гучі аркестра піянеру мясцовай школы паднеслі гасцям кветкі. Афіцэр І. Ваганав ад імя салдат, сержантаў і афіцэраў павішваў гасцей з надыходзячым вялікім святам — 50-годдзем Саўецкай дзяржавы і паказваў беларускаму народу новых поспехаў у будучытве камунізма.

Пасланцоў БССР вітаў таксама Герой Саўецкага Саюза І. Мароз, Герой Саўецкага Саю-

Па матэрыялах БЕЛТА.

У Палацы культуры аўтаматальнага заводу Імя Ліхачова адбылася сустрэча з творчымі работнікамі кіно Беларусі. На здымку — глядачы гукараў з артыстамі П. Румінацавай і народным артыстам БССР Ул. Корш-Сабліным (справа). Фота М. КІШОЎКА, (ТАСС).

СВЯТА ВЯЛІКАЙ ДРУЖБЫ

КАНЦЭРТ У КРАМЛЁўСКІМ ПАЛАЦЫ З'ЕЗДАЎ

Восі і падшылі да канца гэтыя поўныя творчага хвалявання справядна Беларускай культуры і мастацтваў у сталіцы нашай шматнацыянальнай Радзімы—Алеся. Мінучыя шасць незабытых дзён былі яркім і малючым святкам, перапанавым паказам духоўных забаў Беларускага народа за 50 гадоў Саўецкай улады, аднастрайная невячэрняя любові і адданасці Беларускага народа вялікай партыі Леніна, вернасці ідэям Кастрычніка, непарушаму брацтву народаў.

Дастойным завяршэннем свята Беларускага народа ў Маскве з'явіўся ўрачысты канцэрт у Крамлёўскім Палацы з'ездаў, які адбыўся ўвечары 4 верасія.

На канцэрт прыйшлі таварышы Л. І. Брэнжэй, Г. І. Воранаў, А. М. Касыгін, А. П. Кірыленка, К. Т. Мазураў, Д. С. Пелянскі, А. Я. Пельш, А. М. Шаленін, Ю. В. Андропав, В. В. Грышын, П. Н. Дзямічэў, П. М. Маўзраў, Д. Ф. Усцінаў, І. В. Капітонаў, Ф. Д. Кулякоў, М. С. Сяломеўцаў.

У гэтым такім жа змажодзяца Старшыня Савета Міністраў БССР Ш. Я. Кісялёў, сакратар ЦК КПБ С. А. Платовіч.

Да гасцей з Беларусі з цёплым прывітаннем звярнуўся народны артыст Саўецкага Саюза Б. Смірноў. Эн сказаў: — Дні Беларускай культуры і мастацтва ў Маскве былі не толькі ўспамінамі і нашым святкам. Такі ўспамінаў культуры нашага народа стаў магчымым дзякуючы трыумфу ленынскай нацыянальнай палітыкі, якую паспяхова прыводзіць наша родная Камуністычная партыя.

Успамінаў, расці, Беларусі! Вялікіх поспехаў вам, сабрый, у працы і мастацтве.

У слове ў аказе народны артыст БССР П. Шырма сардэчна падзякаваў масквічам за гасціннасць і сардэчнасць.

— У гэты шчаслівы дні, праведзеныя ў Маскве, — гаворыць ён, — мы пачулі шмат цёплых слоў, убачылі і адчулі любові рускіх братоў. Ваіна сардэчнасць дала усім нам новую зародку для яшчэ лепшай работы на керысці Радзімы.

Пачынаецца канцэрт. Яго вялікая праграма была прасікнута пафасам героіка—героікі ратных подзвігаў Беларускага народа, яго працоўных будняў.

Гэта тэма моцна гучала ўжо ў самім пралого, калі зала напоўнілі гучі разгалючанага маршу «Смело, товарищи, в ногу».

На экране ўзнікаюць дарагія рысы, Вялікага паводара Уладзіміра Ільіча Леніна, з імям якога неперыўна звязана ажыўшчэная мара Беларускага народа, славіць песняй Ул. Алоўнікава аб аданан хор удзельнікаў канцэрта.

З'яўдаюцца гэтыя Беларускай народ выканаче любое заданне партыі Леніна, ставіць дае канца за вялікую справу камунізма. Гучыць дужкай непаўнен верш П. Панчанкі, які прычытаў заслужаны артыст БССР М. Я. Яромка. Да гэтых гадоў мінулай ваіны, у якой Беларускай народ паказаў беспрыкладную мужнасць, гераізм і адвагу, вярце слухачоў арыя Апанаса з оперы Я. Цікоцкага «Алеся», выкананая салістам Вялікага акадэмічнага тэатра оперы і балета БССР В. Германавічам.

Легендарная Брэсцкая крэпасць... Яе бессмертныя гарнізон увайшоў у гісторыю, як сімвал стойкасці і адданасці Радзіме. Аб подзвігу іе абаронцаў ведае ўсё свабод. У гэты вечаар на сцэне Палаца з'ездаў ажыўляюць гераічныя падзеі ў канцэрт над Бугам. Харэаграфічная паказ «Брэсцкая крэпасць», якую паказваў Дзяржаўны ансамбль танца БССР, донесла да глядацкай веліч і сілу духу саўецкага чалавека.

Зала была глыбока ўсхваляваная і наступным нумарам праграмы, прысвечаным памяці загінуўшых героёў, кампозыцыя, аб'яднаная агульнай назвай «Абеліскі».

Да глыбіні сэрца краінае выканаче мая Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы БССР і народным артыстам рэспублікі І. Сарокіным песня Д. Смольскага «Абеліскі».

Пераходам ад тэмы Вялікай Айчыннай ваіны да паказу мірнага жыцця Беларускага народа стаў бабэры, мелодычны «Ванок Беларускай тэнцеў». Зала літаральна выбухнула грымам апладысмантам, пакараная непасрэднасцю і шчырацю семіх юных удзельнікаў канцэрта — калектыўна дзіцячага народнага ансамбля танца «Равеснікі» Мінскага Палаца прафсаюзаў.

На шматлікіх канцэртах майстроў нашай рэспублікі ў Маскве мелоды Беларускай спявачкі, лаўрата ўсесаўскага міжнароднага конкурсу С. Данілюк. Не здарэў ён і ў гэты вечаар—складаная ў канцэрт адноснае каваліна Радзімы з оперы Д. Расіні «Семіскі цырульнік» была выканана артыстам з лёгкасцю, прыгожасцю і блыскам.

Аб харэста Беларускай ласоў, блакітных аэр чыстых рэк раска-

Промоўца гаворыць пра тых, каго сёння не хапае спрод нас, хто склаў свае галовы ў партызанскіх лісах, мужна змагаўся з гітлераўцамі. Эн падкрэслівае, што гераічным спадарожнікам Міншчыны заўсёды застануча ўдзячнай памяці народа.

За пасляваенныя гады праведзена сапраўды тытанічная работа — на месцы папільшаў вырас прыгожым Мінск, адраджаны дзесяткі ішчых гарадоў, сотні і сотні вёсак.

Партыя і ўрад дастойна ацанілі даблесную працу работнікаў прамысловасці, будоўніцтва і сельскай гаспадаркі. Па выніках шматгодкі 6.360 рабочых, калгаснікаў, прадстаўнікоў інтэлігенцыі Міншчыны ўзнагароджаны ордэнамі і медалімі Саўецкага Саюза, сарая шасці прысвоена званне Героя Саўецкай Радзімы.

П. М. Маўзраў зачытае Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб узнатоўванні акадэмічнага Леніна і пад бурным авачым прымацоўвае ордэн да сцяга Мінскай вобласці.

З вялікім удзімам удзельнікі ўрачыстага сходу прынялі прывітанне пісьмо Цэнтральнаму Камітэту КПСС, Прэзідыуму Вярхоўнага Савета СССР і Савету Міністраў СССР.

Восемі і жыццерадасным народным танцам «Маціліца» ў выкананні Дзяржаўнага ансамбля танца БССР завяршылася першая частка ўрачыстага канцэрта.

У адромі аддалены беларускі артысты паказалі сабе вялікі майстэрскі і тонкі знаўцаў саўецкай і зарубежнай класікі. Яны прадэманстравалі перад масквічамі віртуознае выкананне, умнене глыбока адчуваць і раскрываць складаных музычных вобразы.

Дэю вядомы масквічам народная артыстка Саўецкага Саюза Т. Ніжнікава і народны артыст рэспублікі З. Бабіў. З гэтай адкавай сцэны яны зноў пацвердзілі сваё высокае выканаче майстэрства.

Класічная музыка, выкананая на народных інструментах, можа дэставіць сапраўдную асаду самым патрабавальным слухачам. Так і было, калі гучыў у выкананні Дзяржаўнага народнага аркестра БССР фрагмент з сюіты Д. Шостаковіча «Авалон».

Спадбаліся масквічам мелодыі і выразны Беларускай народнай мелоды. Вялікім іх знаўцам і выдатным выканачам паказаў сабе на канцэрте Дзяржаўны народны хор Беларускай ССР.

У Днях Беларускай культуры і мастацтва ў Маскве разам з прафесіянальнымі майстрамі сцэны прымалі ўдзел і артысты-амагаты, якія прадстаўляюць шматлікія атрады самадзейнасці рэспублікі. Вядомыя дэлека да межамі Беларускай ансамбль песні і танца Гомельскага Палаца культуры імя Ул. І. Леніна не першы раз выступілі ў Маскве. На ўрачыстым канцэрте галымачэ паказалі адну са сваіх лепшых работ — харэаграфічную кампазіцыю на матывы народнага танцаў. Парадаваў масквічы і народны мужычскі хор Мінскага аўтазавода, які паказаў сабе выдатным выканачам народна-Беларускай песень і класічных твораў.

Але, будай, ніхто не атрымаў столькі лаўраў на гэтым канцэрте, як брэсцкая мастацтва Волята Шутара. І «Валгарэдыя Барозы» Г. Панамарчыка, і ішчыя песні ў яе выкананні ўзнагароджаны грымам апладысмантам.

Якая яскравая вельізарна або канцэрт майстроў мастацтваў абыгодзяца без слаўнай Беларускай «Лявоніхі» Не была забыта і я ў гэты вечаар.

Трэба было бачыць, як больш за сто пер танцоўраў — артыстаў тэатра оперы і балета, ансамбля танца БССР, танцавальнай групы народнага хору, Гомельскага самадзейнага ансамбля і юных танцоўраў «Равеснікі» запоўнілі вельізарную сцэну Палаца з'ездаў. У яркіх нацыянальных касцюмаў і суправаджэнні сімфанічнага аркестра акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР яны з блыскам паказалі, чаго варта славетна вігравае Беларуска «Лявоніха».

Да новых спадарожняў! Вынай ія сталіца. Хай вельі нам свеціць Крамлёўскія зарніцы.

співачоў на матыв песні «Выздыце здаровы» усё удзельнікі канцэрта. Ліццэ і паветра кветкі. Гром апладысмантам запалёна залу.

З'яўдаюцца мы будзем Мінскаў Успамінаў! Што нас прынада, Як родная маці!

Вялікаму поспеху канцэрта садзячкі рэжысера Вялікага творчага работа іо рэжысёра заслужанага артыста БССР Ю. Ужанава, музычнага кіраўніка народнага артыста рэспублікі Г. Душэва, дырэктару народнай артысты БССР Т. Камініцкавай і заслужанага дзеяча мастацтва БССР І. Абрама, мастакоў канцэрта народнага мастака БССР Я. Чамедурова і заслужанага дзеяча мастацтва рэспублікі В. Галубовіча, хармаістра В. Роўды.

Канцэрт у Крамлёўскім Палацы з'ездаў выліўся ў мелоды свята брацтва народаў. У гэтым маглі пераканацца мільёны саўецкіх людзей, для якіх транспартава канцэрт Цэнтральнае тэлебачанне.

М. БУТРЫМОВІЧ, Г. ДРАПІК, спецыяльныя кэрсспандэнты БЕЛТА, Масква, 4 верасія.

СЛУХАЮЧЫЕ ПОСТУП ЧАСУ

ДОЎТАЙ ВАМ РАДАСЦІ, МАЙСТАР!

На дзвара першыя дні цудоўнай восні. Дрэвы ў парках, у доўгіх вуліц яшчэ азяленыя, хоць сям-там прабіваецца ўжо і жоўтае лісце. Па-летніму яркім агнём яшчэ палыміюць кветкі. Сонца ўжо не пяча, а так ласкава грае. Ва ўсім, што навокал, адчуваецца мудрая сталасць, харошае багацце, добры спакой.

Напэваў я гэты радзі і падумаў, а ці можна і ці добра так пачынаць прывітаньне слова юбіляру? І самому сабе адказаў: можна і добра. Такім — мудрым у сталасці, хораша багатым, яркім кветкаў у буйнасці куналаўцаў бачу і Леаніда Рыгоравіча Рахленку. Тым больш — сёння яму споўнілася шасцідзесяць, і толькі апошні дзень называў бы такі ўзрост вясномым. Нічога не зробіў — час ёсць, нікуды ад яго не ўцячыш, ён уладарна дыктуе свае законы.

Разам з тым — сьвідраю — Леанід Рыгоравіч малады. Доказ гэтаму — юнацкі запал яго душы, негасасуючая здольнасць здзіўляцца, яго вочы, што на-рапейшаму бачыць і далака і вельмі ясна, што значыць — не прыкладна, а дакладна.

Зараз многа ўжываюць тэрмін — праграмаванне. Ужываў гэты тэрмін і я. Добрая сіла ў хвіліну цудоўнага настрою праграмавала Леаніда Рыгоравіча менавіта для мастацтва тэатра. І, каб праграма была здзейснена, як кажуць, да намі, дала яму ўсё: рост і прыгажосць, талент, а ў ім нейтаўмоўны тэмперамент, абаяльнасць і лірызм, прыемны голас, у якім па-суседску жывуць ласкавая нотка, калі траба сказаць пра добрае, і жорсткае, металічнае, калі — пра злое.

Мне папачасіла — я бачыў амаль усе галерыя сучасных выяваў, створаных Леанідам Рыгоравічам. І кожны раз здзіўляўся беднаму, выключнаму падабенству створаных ім, зніжэння і ўнутранага — глыбінага — з тымі жывымі пратэпамі, што, як кажуць, жывуць на адной з намі вуліц. Успоміў аднаго толькі Гарлахаўцага, якога вольна ўжо больш за чвэрць стагоддзя іграе Леанід Рыгоравіч.

Мне папачасіла бачыць не толькі ўжо «готовую прадукцыю» артыста, а і прыватнага майстэрні, у яго прыватнай майстэрні. Гэта ўжо, калі Леанід Рыгоравіч прамаўляў рэжысёрам. Не ведаю, як для іншых драматургаў, але для мяне Леанід Рыгоравіч быў і застаецца настаўнікам. Добрым, патрабавальным, а галоўнае, вельмі шчодрым на дыялог. Рады, што сустрапаю на сваім шляху такога чалавека.

Мы з горадасцю гаворым пра наш слаўны тэатр Янкі Купалы. Перакананы, што адзін з муляраў-будульнікаў тэатра — Леанід Рыгоравіч. Радасна, што ў нас ёсць такі муляр, што ён і дагэтуль плённа працуе, ніколі не супакойвацца на дасягнутым, бо ведае — апроч «добра», ёсць «выдатна». А зрэшты — няма мяжу дасканаласці.

Будзьце што мне хачелася сёння сказаць у адрас нашага юбіляра.

Арк. МАУЗОН.

На Мінскім камбінаце будуўнічых матэрыялаў вырашылі зрабіць мастацкае афармленне не, каторых карпусоў. Мастак Леанід Долгат распрацаваў эскізы. І вось рабочыя ўжо манціруюць металопластыку.

Фота Ул. МАХІЗВІЧА.

«Я ЗДОЛЬНАЯ...»

Спазчатку пра Яшчу Кулямяшчына. Быў такі чалавек на нашай ціхай вуліцы. Дзе ён працаваў — не ведаю, ды гэта і не важна. Яго сапраўдная работа пачыналася ўвечары. Сядзець на вуліцы ля свайго дома, газе трымае. Падыходзіць сусед — Памажы, — гаворыць, — Яшчэ...

Яшчэ газету адкладзе, лёна пацягне і адказае: — Магу...

Памятаю, пісаў ён зайву суседцы — вельмі хачелася той пахаць на курорт. Яшчэ дадаў толькі адно пытанне: «Куды ча-чаш хачыце?». І выйшаў.

...У сувязі з тым, што я пра-цую вельмі даўно ў нашай тэатры і ўсе свае сілы аддаю вы-сакароднай справе, я страціла тут сваё здароўе. Каб мне пра-цаваць лепш, траба падлучыць сваю нервовую сістэму і пачо-кы».

...Даўно гэта было. Не думаў, што давядзецца мне калі-не-будзь чытаць зноў Яшчэвы тры-шкі. А давайце. Праўда, не Яш-кавы, але...

Спавала чатырнаццацігадо-вая дзяўчынка ў хоры — ёй ска-залі: тваё прызначэнне — маста-цтва. Дзяўчынка гэта спадабала-ся. — Мастацтва — гэта прыгожа.

Скончыла яна востем класаў і вырашыла паступіць у тэхнікум. У якім? Успоміла: яе ж прызна-не — мастацтва.

Папаша дзяўчынка ў раённы аддзел культуры, прасіць: — Вы гаварылі, што я здоль-ная, дайце характарыстыку.

І вось у руках абтурэнтаў па-пера: «Латышава Г. П. вядо-лае майстэрствам у харавым і танцавальным жанрах. Загадчык Сянінскага аддзела культуры А. Лапеха».

І вось Латышава перад з'ява-ментам у Магілёўскім культ-асвету вышлі.

Члены камісіі чытаюць рэка-мэндацыю аддзела культуры, п'янаючы паспяваюць або ста-нчаюць... Не ўмею...

Або лічы, Загадчык Каліна-віцкага аддзела культуры І. Шчырбін напісаў: «У тав. Савіч С. В. ... добры музычны здоль-насці».

Хто ж прапавуў іх? Кіраўнік на-ваванага культурнага ўсёчы-ныя, у раённую музычную школу яна не звярталася. Педа-гог культуры чытаюць уваж-ліва і слухалі дзяўчынку, але здольнасцей да музыкі ў яе не знайшлі. А яна так верыла!

Мне раскажылі пра ўсё гэ-тае, і я стараюся зрадуць, чым жа кіраваліся Лапеха і Шчыр-бін, выдаючы літвыя характа-рыстыкі. Можна проста паказа-ваць? Прасіць — траба напісаць, глядзіш — і праскочыш...

На вялікі жаль, кіраўнікі некаторых аддзелаў культуры, — гаворыць дырэктар вучыліш-ча М. Усёнаў, — паслышалі да нас, бывае, зусім выпадковыя людзкія Маўляў, ніхай вучанца, а там пабачым... Толькі потым глядзецца пона ўжо.

Што ж, дырэктар мае рацыю. Д. РАДЗІНЦЫ, кар. «Літаратуры і мастацтва».

НА ВЫСТАВЦЫ ТОЛЬКІ ЭКСПАНАТЫ... ШКАДА!

У нас выпускаецца ўсё больш і больш тавараў народнага ўжытку і культурна-бытавога прызначэння. Значна палепшылася і якасць, знешні выгляд. Многія вырабы беларускіх фабрык і заводаў дасягнулі ўзроўню сусветных стандартаў, карыстаюцца добрай славай дэкарацыяй у многіх краінах свету. Пра ўсё гэта наглядна расказвае экспазіцыя юбілейнай выставы «Прамысловасць Беларусі і тэхнічна-эстэтыка».

Тут можна бачыць халадзільнік «Мінск-3» Мінскага завода халадзільніцкай радыёла Р-101 Л, РС-102 Л, «Беларусь» і РС-301 Л «Мінск», трансістарны радыёпрыёмнік «Велга-66», тэлевізар «Зорка» Мінскага радыёзавода, вырабы іншых прадпрыемстваў рэспублікі.

Разам з тым выстаўка даволі пераканана паказвае і недахопы тэхнічна-эксплуатацыйнага харак-тэру і мастацкага афармлення. Перш за ўсё з'яўляецца ўвагу на тое, што некаторыя рэчы кепска ўпісваюцца або наогул не ўпісваюцца ў сучасны інтэр'ер; ці не таму выстаўка дэманструе толькі разрозненыя прадметы, не спалучаючы іх з тымі, побач з якімі яны будуць жыць? Так, застарэлы тэлевізар «Неман», не знойдзена форма, канструкцыя і каляровыя вырашэнне шматражковых люстраў і настольных ламп (Мінскі завод электравырабаў). Статычная схема змацавання не дазваляе змяняць суданосныя асобныя эле-менты. Мадэль вельмі аднастайная, цяжка сказаць, да якой інтэр'ера прызначаны сваяцільны.

Але нават пры ўдалых канструк-цыйных вырашэннях, якія адпавядаюць тэхнічным і эксплуатацый-ным умовам, канструктар не заў-седзі кляпоцкаць аб найбольш мэтазгоднай форме, колеры. Маста-коў нашы заводы і фабрыкі, якія выпускаюць бытавыя выра-бы, запрашаюць для работы вельмі рэдка. Інакш бы, напэва, Лід-скі завод электравырабаў, трохі змяніўшы канструкцыю сваёй та-ва-раў, прапавуваў дэсяткі, нават сотні арыгінальных штурвавых па-двесай, люстраў, таршэраў.

Набіваюць сучаснае гучанне вырабы Барысавскага завода «Чырвоны металіст». Узоры эмалі-раванага посуду, распрацаваныя для іх мастакамі Беларускага фі-ліяла інстытута тэхнічнай эстэты-кі, вызначаюцца навізнай формай, прыгожым па сілуэту. Асабліва цікавыя цырыялічаныя чайнікі ем-кацыя ў 3 і 1,5 літра. Аднак, на жаль, гэтыя мадэлі трохі непра-працываюць, няма кампазіцыйнай законнасці, рука дрэзна гар-маніруе з корпусам і носікам са-суда. А побач з гэтымі больш-менш сучаснымі прадметамі ста-яць эмаліраваныя бітончыкі з пластыкавым паддонком, нехай-на, саматужна зробленыя, бруд-нага колеры, застарэлыя па фор-ме. Яны асабліва бедныя побач з кухоннай посуду Гомельскага за-

вода сантэхабсталавання, міскі, каструлі, бачкі якога пакрытыя белай эмаллю, вылучаюцца пры-гожым сілуэтам, плаўнасцю форм. Усё гэта добра, аднак такіх выра-баў няма ў продажы дагэтуль. Сёння шмат часу ў жанчын ад-біраюць розныя хатнія работы. Таму невыпадкава наведвальнікі выставы, асабліва жанчыны, ціка-вава вырабамі Гродзенскага і Баранавіцкага заводаў гандлёвага машынабудавання (машыны для мыцця шклян, чашак, фужэраў, сподкаў, мисарубкі, бульбачыскі і інш.). Аднак, іх цікавасць экспа-зіцыя выстаўкі не задавальнае. Тут няма ўзроўню новых электры-чных мисарубак машын для мыцця кухоннага посуду індывідуальнага канструкцыя.

На выстаўцы шмат дэбражак-ных вырабаў, але, на жаль, яшчэ недастаткова прыгожых. Восі, на-прыклад, дэражына веласіпеды В-126, В-127 «Мір», В-128 «Друж-ба» Мінскага мотавелазавода. Усе яны па сутнасці паўтароўцы ста-рыя формы, створаныя шмат га-доў назад. Назначаны канструк-цыйныя змены не зрабілі вельмі-пед ні прыгажосці, ні больш зручнасці. Машына па-ранейшаму, вулгатавая, у ёй не адчуваецца імклівае, дынамічнасць. Асноў-ныя элементы гэтай застарэлай мадэлі паўтароўцы ў дзіцячых веласіпедых, што выпускаюцца Гродзенскім заводам аўтамобіль-ных аргатаў. Мадэль дэражына-кага веласіпеды ВМ-1 прызначаны для дзіцяч ад трох да васьмі га-доў, але выгляд яго нэйтральны, важкія ён... 8,5 кілаграмаў.

Непрыгожыя дзіцячыя фотаапа-раты «Вясна», «Зіма-М», «Школь-ная» выпускае завод імя Вавілава. І не толькі фотаапарат, але і ін-шыя вырабы гэтага завода не ва-бяць сваім знешнім афармлен-нем. Іх мастацкія эстэтычныя не ад-павядаюць высокім эстэтычным вяр-тацтвам.

У апошнія гады Мінскі гадзінні-кавы завод пачаў выпускаць ціка-выя мадэлі мужчынскіх і жаночых неручных гадзіннікаў, выразных па форме, прапартыйнальных па суданоснасці асобных элементаў, цілесных па кампазіцыі. Аднак многія мадэлі завода незастэты-чныя. У некаторых цыферблат пе-рагнуты вылучэннымі элемен-тамі, няма каляровага кантрасту паміж стрэлкамі і цыферблатам.

Першая ў гісторыі Савецкай Беларусі выстаўка з шырокай га-леккай тэхнічных дасягненняў у на-лічжы прамысловасці, тэхнічнай эс-тэтыкі, абмеркаванне вачэйшых пытаній мастацкага канструкта-вання на навукова-тэхнічнай канфе-рансвай выставы ў ўдзелем прад-стаўнікоў буйнейшых прамысло-вых цэнтраў краіны, вучоных і спецыялістаў з'яўляюцца зыход-ным рубяжом для далейшага, больш глыбокага, больш поўнага ўкаранення тэхнічнай эстэтыкі ў вытворчасць, у быт, ва ўсе галіны нашага жыцця.

Ф. ВАЛАДЗЬКО.

Зношывіма

АВАРОНІМ ПРЫГАЖОСЦЬ

Давялося мне пабываць на беразе Чарэйскага возера, што ў Чашнінскім раёне. Цудоўныя мясціны тут. І здаецца, леп-шае іх упрыгожанне — белая ка-леннае царква. Якая стаіць на беразе возера і вельмі гарманіч-на ўпісваецца ў мясцовасць. Ка-жуць, што яе пабудавалі чатыр-наста гадоў назад.

Здаўляе толькі тая абыхла-васць, з якой адносяцца да гэта-га ўнікальнага архітэктурнага помніка. Ніхто не клопоціцца, каб яго рэстаўраваць і заха-ваць для нашых нашчадкаў. Да цяперашняга часу ў царкве было зерніховішча, гэта хоць нейкім чынам ратавала яе ад разбурэн-ня. Але як толькі зерніховіш-ча перанеслі, мясцовыя вяхіра-цы пачалі адраць дах і разбі-раць царкву па цагляніцы.

Думаю, што гэтагоўнасць ар-хітэктурнага «помніка» бісперс-кая. Нядаўна недалёка ад царк-вы правялі дарогу. Сюды ед-зіць шмат турыстаў. Справа нашага гораду застараць архі-тэктурны помнік ад разбурэння.

Б. АРАКЧЭУ, мастак.

ПАТРЭБЕН МУЗЕЙ

Кармяншчына багатая раз-нолькавымі, баявымі і працоў-нымі традыцыямі. Тут нарадзіў-ся, жыў і працаваў саратнік Ул. І. Леніна П. Ленінашчыкі, тут радзіма контррадырала фло-ты П. Бандарніка. На гэтай зям-лі ваявалі з фашысцкімі захоп-нікамі слаўныя партызаны і іх салды-палітлікія з Чэха-славакіі і Балгарыі. Цікава гісторыя многіх мясцовых нагасаў, саў-гасаў, бібліятэк і клубоў.

Траба, каб пра ўсё гэта веда-ла моладзь, людзі, якія прыла-джаюць у наш край. Словам, насазда неабходнасць адкрыць у раёне музея.

В. ТКАЧОУ, супрацоўнік раённай газеты «Зара над Сожаю».

ДЛЯ ВЯЛІКАЙ РАЗМОВЫ...

ЗУСІМ надаўна мы вышывалі Леаніда Рыгоравіча Рахленку з прысваеннем вышэйшага афіцэрскага звання — народнага артыста СССР. І вось яшчэ прычына для шчырых вышыванняў — Леаніду Рыгоравічу заў-тра споўнілася шасцьдзесяць.

Прызнацца, калі мне прапаву-валі напісаць гэты юбілейны ар-тыкул, я вырашыў перш за ўсё сустрэцца з артыстам. Мне не хацела пералічыць у хроніка-гічных парадах сыграных ім роляў, паступленых спектакляў, паўта-рач, бо чым многа напісаць, што ўжо даўно і добра вядома.

І вось мы сядзім у адным з утульных і ціхих куткоў тэатра імя Янкі Купалы, тэатра, у сценах якога Леанід Рыгоравіч праўеў амаль сорок гадоў. Гутарка за-важваецца лёгка, бо ў нас многа агульных успамінаў аб спектаклях мінулага, аб афіцэрах і асабліва аб часе, на жаль, такой далёкай нашай маладосці...

Час быў сапраўды незвычайны. І хоць я выйшаў Леаніду Рыгоравічу свае пачыні, і расказаў у артыкуле пра некалькі найбольш яркіх старонак яго жыцця — і праху успоміць нейкія асабліва важныя згоды, хутка мы абодва пераканаваліся, што зрабіць гэта надзвычай цяжка. Д. Р. Рахленка вельмі цікавы і разумны субсе-днік, чалавек вялікай культуры, які беспамылкова разбіраецца ў тон-касцях сваёй прафесіі, — і аб чым ён ні пачынае гаварыць, усё здаецца важным і яркім.

План мне ўдзельна ажыццяў-ляючы ў пачатку, калі я заедно Леаніду Рыгоравічу традыцыйнае пытанне аб яго першай сустрэчы з тэатрам, роўна пачынаецца га-доў назад.

...Горад Кліцкі (што непадалёку ад Гомеля), лета 1917 года. Нева-лікая гасцёрная трупа што-дзёнь дае спектаклі. Ідзе дэспер-тыя паказ. «Сцепа-растрыон-ты». У зале сядзіць дзясцілі-гадоўны хлопчык, які ўпершыню прыйшоў на спектакль.

Узнавіўшыся залона — і сэрца хлопчыка назаўсёды заваявана тэ-атрам.

Потым, калі сям'я пераважыла ў Гомель і юны Рахленка вучыцца ў школе другой ступені (у дзесяці-ціх гадоў гэта былі чатыры старшыя класы школы), ён упер-шыню часта адвае школьным тэ-атром. Яшчэ змяняюцца ў апош-ніх класах, ён паступае ў студыю пры тэатры «Чырвоны факел», які ў той час гасцёрліраваў у Гоме-лі.

Рэжысёр і кіраўнік тэатра Та-цішчыў звярнуў увагу на сур'эзна-га, здольнага юнака і, будучы сам апантаным любоўю да тэатра, прыняў блізка да сэрца яго лёс.

У 1925 годзе Рахленка вытры-млівае конкурснае экзамены ў Ле-нінградскі інстытут сучаснага ма-стацтва.

Спакойная плынь нашай гаворкі пераключаецца, калі мы даходзім да успамінаў пра Ленінград. Такі ўжо быў той час.

Маладая Савецкая рэспубліка ўсё будзе нямава, будзе з энту-зіязмам, з запалам. У мастацтве і літаратуры ідуць бяскончыны спрэч-кі, пошукі, узнікненне новых плы-ні, часам цікавыя, часам дзіўныя, і ў першых радак інспіравателе-і — моладзь. Маладым зда-ецца, што толькі з іх прыходам пачнецца сапраўднае мастацтва.

Прыгадзючы гэтыя гады ў ма-стацтве, да многага можна цяр-пева стаяць з усмешкаю. Але кожны, хто жыў і фарміраваўся як твор-ца ў той час, назаўсёды захвае ў сабе зародкі веры ў сілу народа, яго таленавітасць.

М. Пагодзіна, Круціцка-а ў «Не ўсякага мудраца хапае прастаты» А. Астроўскага. Я ўспамінаю спек-таклі «Уціці з начы», «Надверты», «Палата», «У мяшчэлішчы». Конная афіцэрская работа Леаніда Рыгоравіча адзначана глыбокім псіха-лагічным зместам — выявамі ар-тыста, каларытна, незабыўна. Па-становаў яго гавораць аб высо-кай прафесійнай і чалавечай культуры.

Але мне не хочацца спыніць гэтаруку. У мяне яшчэ ёсць не-калькі пытанняў, на якія я пачынаю атрымаць адказы. Я вяртаю Леані-да Рыгоравіча да мінулага і пра-шу ўспоміць адну ці дзве ролі, сыграныя ім у купальскім тэат-ры, якія патрабавалі асаблівага напружання сіл.

Леанід Рыгоравіч успамінае спектаклі «Ярэсць» па п'есе Е. Яноўскага, прысвечаныя калекты-візацыі. Яму давалося іграць бед-ніка-сельскага Сямёна. Роля адна з галоўных, але без адзінага сло-ва. Сямён — імя Беларуска-рабочы тэатры ў якасці афіцэра і асістэнта рэжысёра. Апрача гэта-га, многа чытае, наведвае ўсе новыя спектаклі, з'яўляецца на ку-льсы, каб паглядзець, быў ве-дучым у мастацкім тэатры, у вак-тангаўцаў, у чацвёртай студыі...

У нашай гутарцы бясконца паў-тараецца на памяцёц, на памя-тёц, бо ўсё, пра што расказвае Леанід Рыгоравіч, мне добра зна-дочна. Але вольна іммімахоць упа-мінае аб тым, што ў Ленінградзе жыў на кватэры вядомага тэат-ральнага крытыка, рэдактара і рэжысёра А. Кугеля, карыстаўся ў ягонай бібліятэцы, часта гу-тарыў з ім, бываў у яго тэатры. І я пачынаю зайдзюцца яго.

Калі вы не ведаеце А. Кугеля, дык пастараіцеся дасцець яго кні-гу «Тэатральны партэрт», якая надаўна выйшла з друку. Прачы-тайце яе — і вы убачыце, які ары-гінальны і цікавы чалавек быў ве-дучым у мастацкім тэатры, у вак-тангаўцаў, у чацвёртай студыі...

Але вольна іммімахоць упа-мінае аб тым, што ў Ленінградзе жыў на кватэры вядомага тэат-ральнага крытыка, рэдактара і рэжысёра А. Кугеля, карыстаўся ў ягонай бібліятэцы, часта гу-тарыў з ім, бываў у яго тэатры. І я пачынаю зайдзюцца яго.

Новая старонка біяграфіі Леані-да Рыгоравіча. Малады рэжысёр марыць пра стварэнне свайго тэ-атра, не прафесійнага, а тэ-атра рабочай моладзі. І яму ўда-ецца ажыццявіць планы, але не ў Ленінградзе, а ў Кіеве. Паўтара го-да існуе і працуе тэатр-студыя, дзе займаюцца ў вольны час ура-чы, настаўнікі, рабочыя моладзь, марыі рачнога флоту, словы, эн-тузіасты, якія вольна заўсёды ў-сольны. Малады рэжысёр цвёрды ў сваёй самастойна шукае новыя шляхі ў тэатры, ставіць свой першы спек-такль па п'есе Дзяржавіна «Шлак».

У 1929 годзе тэатр-студыя лік-відуецца, які кажуць, па прычы-нах, якія не залежалі ад яго ства-ральнасці...

Кажуць, вялікі майстар вучыцца сваёй прафесіі ўсё жыццё. Але каб глыбей спазнаць твор-часць, заўсёды хочацца знайсці «дрожжы», на якіх кузішлоп да-раванне. Гэтым я хачу растлумач-ці доўгае раздзела з жыцця афіцэ-ра рэжысёра Л. Р. Рахленкі.

У 1929 годзе ў Гомель адбылося першае знаёмства Леаніда Рыгоравіча з тэатрам, які цвёрды ў сваёй імні Янкі Купалы. Спектаклі зрабілі на Рахленку вялікае ўра-жанне. У асобе кіраўніка тэатра Я. Міроўна Рахленка знаходзіць аднадушца і тут жа заключае з тэ-атрам саюз, які працягваецца і па сённяшні дзень.

За 38 гадоў Леанід Рыгоравіч паставіў на купальскай сцэне 34 спектаклі, сыграў мноства роляў. На працягу шасці гадоў быў маста-цкім кіраўніком тэатра.

Я адчуваю, што Леанід Рыгоравіч хоча закончыць гутарку. Далей маўляў, усё вядома, многае вы-бачылі самі. Гэта праўда — пера-да многа паставіць выявамі Гар-лахаўцага ў мадэлі К. Раманава ў «Крылах» А. Карнейчыка, Гава-дзіліна ў «Трацыя патэтычнай» Барыс ВІШКАРОУ.

ВЕЧНА У ПАМЯЦІ АБЕЛІСК НА РАЗДАРОЖЖЫ

Сціплы гранёны слупок з са-рага цэменту — як дзясціны, шэ-ры абеліскаў, што стаіць на вадзянай зямлі свядкамі мінулай вайны, сімваламі мужнасці сы-ноў і дачок Радзімы. Ла яго падножжя — пакажаныя кулямі і асколкамі снарадаў «Маміст».

Хто б ты ні быў — дрывасека ці касец, выпадковы падарожнік ці далёкі турыст — усё роўна, калі ты трапіў у гэты куткі Бе-лавежскай пушчы, — не спыняйся. Здымай шапку і пастой ля гэта-га сціплага абеліска. Ён — памя-ты аб трох простых савецкіх хлопцах, якія смела сустрапі цэ-лую варожую калону ў першыя дні фашысцкай навалы.

Слухай, таварыш, гісторыю мужнасці трох невадомых ге-роў...

Здарылася гэта на шосты дзень вераломнага нападў Гіт-лераўскай Германіі на нашу Ра-дзіму. Да шашы, што вядзе ў Беларуж, падшыла савецкая вайсковая часць. Яна прыняла ўдзел у бітве за Беласток. У цяжкіх баях адыходзіла частка на ўсход. Салдаты былі стомлены. Шмат параненыя. Як перайці шашу, па якой рухаліся бяскончыя калоны варожых аўтамашынаў і матацыклістаў?

Трое смельчак, улучыўшы хвіліну, калі на дарозе нейкі час не было гітлераўцаў, акапіліся на невысокім грудку ля пава-роткі шашы.

— Пачысім іх тут, пакуль агледзіцца — гаварылі хлопцы. Абарона — што траба!

Чынаць давалася надбоўга. Неўзабаве на шашы паказаліся фашысцкія аўтамашыны. Яны перліся на Беларуж, перліся смела: дарогу ўжо лічылі «сва-ёй». І раптам...

Хлопцы падпусцілі іх метраў на сто і дзвема ударылі ва ўпор. Першы дзюб машыны адрзаў скаціліся над ахдон. Загараліся яшчэ дзве. На дарозе ўсчалася мітусня. А трые хлопцаў карот-кімі і доўгімі царгамі з «Мамі-ста» і аўтаматаў палівалі гітле-раўцаў свінцовым дажджом.

Фашысты залялі. Задня ма-шыны пасуліліся назад, у бок вясны Камунікі.

А пасля гітлераўцы паднялі-ся ў атаку...

Усе спробы гітлераўцаў пры-мусіць змовінуць грудку зямлі канчаліся безвынікова. Але бой станаўся ўсё больш і больш няроўным. Трое смельчак і яны былі прыраслі да роднай зямлі і нібы не былі такой сілы, якая б здолела адраць іх ад рук «Маміста». І прыкладаў аўтама-таў.

Немцы адшлі. — Перашылі далі, гады, — гаварылі хлопцы. — Не працілю і пач

